

การผสมแนวคิดเรื่องพรหมัน-อาดมันในคัมภีร์อุปนิษัทสำคัญ

นางสาวลลิตา ธีรวัฒนกุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาปรัชญา ภาควิชาปรัชญา

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2549

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A SYNCRETIC ANALYSIS OF BRAHMAN-ATMAN IN THE PRINCIPAL UPANISHADS

Miss Lalita Thirawattanakun

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Philosophy

Department of Philosophy

Faculty of Arts

Chulalongkorn University

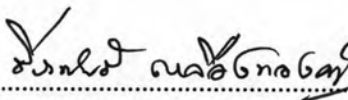
Academic Year 2006

Copyright of Chulalongkorn University

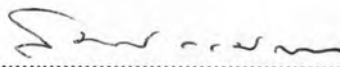
491495

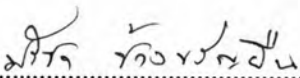
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การผสมแนวคิดเรื่องพรหมัน-อาดมันในคัมภีร์อุปนิษัที่สำคัญ
โดย นางสาวลลิตา ธิรวฒนกุล
สาขาวิชา ปรัชญา
อาจารย์ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์ปรีชา ช้างขวัญยืน

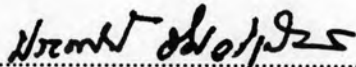
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

..... คณบดีคณะอักษรศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร.ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมภาร พรหมทา)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ศาสตราจารย์ปรีชา ช้างขวัญยืน)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประพจน์ อัสววิรุฬหการ)

ลลิตา ถิรวัฒน์กุล : การผสานแนวคิดเรื่องพรหมัน-อาตมันในคัมภีร์อุปนิษัตสำคัญ. (A SYNCRETIC ANALYSIS OF BRAHMAN-ATMAN IN THE PRINCIPAL UPANISHADS) อ. ที่ปรึกษา : ศ. ปรีชา ช้างขวัญยืน, 147 หน้า.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงความจริงสูงสุดในคัมภีร์อุปนิษัต คือเรื่องพรหมัน-อาตมันที่มีการกล่าวถึงและให้คำอธิบายไว้ในทุกอุปนิษัต แต่เนื่องจากคำอธิบายสภาวะพรหมัน-อาตมันในคัมภีร์อุปนิษัตสำคัญเหล่านี้มีความแตกต่างทางด้านความคิดและวิธีการอธิบายในบางประเด็น วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงมุ่งผสานแนวคิดดังกล่าวเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการทำความเข้าใจสภาวะดังกล่าว

นอกจากนี้เป้าหมายสำคัญอีกประการหนึ่ง คือการสร้างความเข้าใจให้กับมโนทัศน์พระเจ้าหรือพรหมันในคัมภีร์อุปนิษัต โดยเน้นพิจารณาธรรมชาติอันเป็นสภาวะเดิมแท้ของพรหมันและอาตมันในคัมภีร์อุปนิษัตสำคัญทั้ง 13 อุปนิษัตจากฉบับการแปลที่เป็นภาษาอังกฤษซึ่งแปลจากต้นฉบับภาษาสันสกฤตของนักปรัชญา 2 ท่านคือ ราธากฤษณะน และแมกซ์ มูเลอร์ และจากต้นฉบับภาษาสันสกฤตของสังกรจารย์ แปลโดยสำนักพิมพ์ NAG โดยจะศึกษาทัศนะ ความคิดเห็นและการตีความของนักปรัชญาทั้ง 3 ท่านก่อนที่จะผสานแนวความคิดในแต่ละประเด็นย่อย

การผสานแนวความคิดในประเด็นธรรมชาติ (สภาวะ) ของพรหมันและอาตมันในบทที่ 2 และบทที่ 4 จะเป็นการวิเคราะห์รายละเอียดอย่างละเอียดของสภาวะนี้ เช่นในบทที่ 2 ธรรมชาติ (สภาวะ) ของพรหมัน จะเป็นการจัดหมวดหมู่อันเป็นคุณลักษณะของสภาวะพรหมัน ให้เป็นระบบและมีความชัดเจนต่อกระบวนการในการคิด เช่น การมีคุณสมบัติของพรหมัน การปราศจากคุณสมบัติของพรหมัน ภาวะชั่วคราวข้ามของพรหมัน การปรากฏ-ตำแดงออกของพรหมัน การอธิบายพรหมันผ่านวัตถุเชิงกายภาพและสิ่งแวดล้อม ภาวะอุตสาหกรรมภาพของพรหมัน ภาวะอัมพันตรภาพของพรหมัน เป็นต้น ส่วนในบทที่ 4 ธรรมชาติ (สภาวะ) ของอาตมัน จะเป็นการกล่าวถึงสภาวะนี้ภายใต้สรรพชีวิต (อาตมันในสิ่งที่มีชีวิต) และสรรพสิ่งในโลก (อาตมันในสิ่งที่ไม่มีชีวิต) เพื่อความเข้าใจในองค์ประกอบร่วมของแก่นความจริงแท้

สรุป ข้อขัดแย้งบางประเด็นในตัวเนื้อหาของคัมภีร์อุปนิษัตสำคัญที่ทำให้ดูเหมือนขาดความสอดคล้องกัน สามารถนำวิธีการทางปรัชญาวิเคราะห์เพื่อหาจุดร่วมทางความคิดซึ่งก่อให้เกิดความสอดคล้องกันได้ และจากการวิเคราะห์รายละเอียดปลีกย่อยของสภาวะแห่งพรหมันและอาตมันเพื่อเป้าหมายหลักคือการผสานแนวความคิด ทำให้เกิดข้อค้นพบสำคัญ คือการสามารถเข้าใจมโนทัศน์พระเจ้าหรือพรหมันในคัมภีร์อุปนิษัตสำคัญผ่านมโนทัศน์ panentheism

ภาควิชา.....ปรัชญา..... ลายมือชื่อนิสิต..... ลลิตา ถิรวัฒน์กุล
สาขาวิชา.....ปรัชญา..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... ปรีชา ช้างขวัญยืน
ปีการศึกษา.....2549.....

4680202222 : MAJOR PHILOSOPHY

KEY WORD : UPANISHAD / BRAHMAN / ATMAN / PANENTHEISM

LALITA THIRAWATTANAKUN : A SYNCRETIC ANALYSIS OF BRAHMAN-
ATMAN IN THE PRINCIPAL UPANISHADS. THESIS ADVISOR : PROF.
REECHA CHANGKHWANYUEN, 147 pp.

This thesis aims at studying and analyzing the ultimate truth as presented in the Upanishad, concerning the Brahman-Atman which is referred to and defined in all parts of the Upanishad. However, the definitions of the state of the Brahman-Atman in the Principal Upanishad differ in terms of concepts and means of explanation; this thesis thus focuses on the syncretic analysis of those concepts so as to best contribute to the understanding of such state.

Another major aim is to create understanding of the Divine Concept or the Brahman in the Upanishad, emphasizing the study of nature which is the truly original state of the Brahman-Atman in thirteen books of the Principal Upanishads from the English translations of the Sankrit version of two philosophers- S.Radhakrishnan and F.Max Muller and from the Sankrit version of Sankaracarya translated by NAG publisher. The study will focus on their point of view, ideas and interpretation prior to the sycretic analysis of minor details.

The syncretic analysis of the nature (state) of the Brahman-Atman in Chapters 2 and 4 will present a detailed analysis of the state. For example, in Chapter 2, the nature (state) of the Brahman, will be classified into a system, which is the characteristic of the Brahman, to render clarity to the thinking process in terms of, for example, characteristics of the Brahman, the lack of characteristics of the Brahman, the dichotomy in the Brahman, the existence of the Brahman, the explanation of the Brahman though physical objects and the environment and the transcendental state of the Brahman and the immanent state of the Brahman. Chapter 4, dealing with the nature (state) of Brahman, will discuss this particular state as related to all lives (the Atman in living things) and all things in the world (the Atman in non-living things) in order to create understanding of common factors of the ultimate truth.

In conclusion, some conflicting ideas in the Principal Upanishads, which make them seem incongruous, can be analyzed by a philosophical process in order to discover shared ideas, which can render congruity. From the analysis of minor details of the nature of the Brahman-Atman to achieve the major goal, which is the sycretic analysis, there is a major finding, which is understanding of the Divine Concept or the Brahman in the Upanishad through the concept of panentheism.

Department.....Philosophy..... Student's signature... *Lalita Thirawattanakun*

Field of study...Philosophy..... Advisor's signature... *Reecha Changkhwanyuen*

Academic year2006.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของ ศาสตราจารย์ ปรีชา ช่างขวัญยืน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้สละเวลาค้นหาหนังสือและคัมภีร์ต่างๆ จากห้องสมุดของท่าน ซึ่งนับได้ว่าข้อมูลจากหนังสือทุกเล่มที่ท่านอาจารย์ปรีชาได้แนะนำให้มีประโยชน์อย่างยิ่งยวดต่อการทำวิจัยในครั้งนี้

ตลอดระยะเวลาในการทำวิจัย ผู้เขียนได้รับทั้งคำแนะนำ ข้อคิดเห็นต่างๆ รวมไปถึงได้มองเห็นจุดบกพร่องในการใช้ภาษาของตนเองที่หลายครั้งท่านอาจารย์ปรีชาได้แก้ไขและตรวจทานให้ ซึ่งผู้เขียนขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ผู้เขียนขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประพนธ์ อัสววิรุฬหการ และรองศาสตราจารย์ ดร. สมภาร พรหมทา คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาชี้แนะ ให้ข้อคิดเห็นและชี้ให้เห็นถึงข้อบกพร่องบางประการที่ช่วยทำให้เนื้อหาของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ผู้เขียนขอขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาปรัชญาทุกท่าน

และเนื่องจากการศึกษาต่อในระดับปริญญาโท ผู้เขียนได้รับทุนของ สกอ. (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา) จึงขอขอบพระคุณผู้ให้ทุนไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ขอขอบคุณพี่เอ สุวรรณ ที่ช่วยผู้เขียนจัดรูปเล่มวิทยานิพนธ์และตัวอักษรภาษาสันสกฤต
ขอบคุณค่ะพี่เอ

ท้ายนี้ผู้เขียนขอขอบพระคุณ บิดา-มารดา ผู้สนับสนุนการเรียนในครั้งนี้อย่างดีมาโดยตลอด

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์.....	1
1.3 ขอบเขตของการวิจัย.....	2
1.4 วิธีดำเนินการวิจัย.....	2
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
บทที่ 2 ธรรมชาติ (สภาวะ) ของพรหมัน	3
2.1 ธรรมชาติเนื้อแท้ของพรหมัน	4
2.2 สภาวะธรรมชาติแรกเริ่ม (ดั้งเดิม) เจริญจักรวาลวิทยา	31
2.3 สภาวะธรรมชาติเนื้อแท้ของพรหมันเชิงอภิปรัชญา	43
บทที่ 3 การมองทศนะเรื่องพระเจ้าหรือพรหมันผ่านมโนทัศน์ Panentheism ใน ในคัมภีร์อุปนิษัท	59
3.1 มโนทัศน์ Panentheism ของ อัลเฟรด นอร์ธ ไวท์เฮด.....	62
3.2 มโนทัศน์อุตตรภาพและอภันตรภาพของพระเจ้าหรือพรหมันในคัมภีร์ อุปนิษัท	69
3.3 การนำมโนทัศน์ panentheism ทางตะวันตก มาเปรียบเทียบกับมโนทัศน์ เดียวกันนี้ ในทางตะวันออก	77
บทที่ 4 ธรรมชาติ (สภาวะ) ของอาดมัน	82
อาดมันในสิ่งที่ไม่มีชีวิต (วัตถุทางกายภาพ).....	83
อาดมันในสิ่งที่มีชีวิต (มนุษย์และสัตว์)	87

หน้า

วิเคราะห์ภาวะอุตตภาพ (Transcendence) และภาวะอัมภันตภาพ (Immanance) ของอาดมันในคัมภีร์อุปนิษัต	100
ข้อสังเกตเปรียบเทียบระหว่างทศนะพระเจ้าหรือพรหมันในคัมภีร์อุปนิษัตกับ นักปรัชญาในลัทธิเวทานตะ	109
บทที่ 5 บทสรุป.....	123
รายการอ้างอิง	128
ภาคผนวก	130
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	147